

Репертуарна стратегія як засіб розширення міжкультурної комунікації (на прикладі авторського видавничого проекту «Приватна колекція»)

Я. В. Прихода

Кафедра видавничої справи та редагування Інституту журналістики Київського національного університету
імені Тараса Шевченка м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: prykhoda@yahoo.com

Paper received 19.11.16; Accepted for publication 25.11.16.

Анотація. У статті на основі аналізу репертуару авторського видавничого проекту «Приватна колекція» розкрито алгоритм творення репертуарної стратегії, спрямований на розширення міжкультурної комунікації. Виявлено, що основою репертуарної стратегії є концептуальний креативний підхід, ґрунтований на знанні та розумінні і читацької аудиторії, задоволення її комунікаційних потреб, і авторського корпусу, інтелектуальної та духовної цінності його творів.

Ключові слова: репертуарна стратегія, міжкультурна комунікація, міжкультурний простір, «Приватна колекція», комунікаційні потреби.

Вступ. Актуальність теми. У видавничій науці бракує полідисциплінарного підходу до вивчення книги і видавничої справи загалом. На цьому, зокрема, наголошує В. Теремко: «Стратегічний інтерес до неї ... викристалізується у точці перетину знань і практик, які формально перебувають поза предметною територією видавничої науки і традиційними видами видавничої діяльності» [7, с. 91]. У цьому контексті важливо досліджувати «нетрадиційні види видавничої діяльності», досвіди і практики, які згодом можуть заповнити «предметну територію» теоретичними засновками. До таких, вважаємо, належить репертуарна стратегія і її промінування на міжкультурну комунікацію. Побудовування репертуарної стратегії з тих непростих завдань, від розв'язання яких залежить успіх видавництва, або, як у нашому випадку, видавничого проекту. Результативна репертуарна стратегія, безперечно, вимагає високого інтелектуального потенціалу, глибинного розуміння літературно-художнього процесу.

Огляд публікацій з теми. Одразу зауважмо, що комплексного наукового дослідження репертуарної стратегії в українській видавничій науці немає. Науковці в Україні і за кордоном зосереджують увагу передусім на суто видавничих стратегіях, так чи так маючи на увазі й репертуарну стратегію, як-от В. Теремко у своєму ґрунтовному дослідженні [7]. Концептуальні особливості видавничих стратегій щодо літературно-художніх видань дослідила Л. Зіміна [4].

Визначення власне репертуарної стратегії спробував дати М. Григор'єв [2], про репертуарну політику видавництва пишуть О. Сенік [6], Р. Пикалюк [5].

Науковці переважно послуговуються терміносполокою видавничий репертуар. У цій статті ми не будемо з'ясовувати тонкостей термінологічного контенту поняття репертуарна стратегія, це тема іншої розвідки. Що ж стосується міжкультурної комунікації, то ця тема плідно досліджена в різних аспектах — від філософських до лінгвістично-прикладних. Досліджень, які б стосувалися суто книговидання, нам не траплялось. Утім, вважаємо, на цьому просторі варто концентрувати наукові та прикладні зусилля.

Мета цієї статті — вивчити досвід формування репертуарних стратегій видавничого проекту «Приватна колекція», показати їх як засіб розширення міжкультурної комунікації у різних читацьких аудиторіях.

Матеріали і методи. У дослідженні застосовано методику аналізу якісних даних — медійних публікацій про видавничий проект «Приватна колекція», поглиблені інтерв'ю з автором, а також аналіз всього репертуару видань «Приватної колекції» (150 позицій) за 14 років (2002-2016). Аналіз цих якісних даних дає підстави для побудовування алгоритму репертуарних стратегій в контексті комунікаційних потреб. Це доповнює теоретичний блок щодо видавничих стратегій, це важливо і для практиків, і для вишколу майбутніх редакторів-видавців.

Обговорення та результати. Стратегічний підхід, як зазначає В. Теремко, зумовлює процеси і результати самоусвідомлення видавництва, пізнання і використання джерел власної сили. ...Сильна стратегія є результатом знань, налаштованості на успіх, особливого вміння бачити соціокультурне середовище як поле діяльності в його розвитку і суперечностях. Вона завжди **унікальна** [7,].

Авторський видавничий проект сучасної літератури «Приватна колекція» — унікальний і за своїм задумом, і за позиціонуванням, і за нетрадиційною інституціалізацією. Це приватний проект, з приватним поглядом на літературу, приватним місцем у структурі Літературної агенції «Піраміда» (абсолютно самостійний щодо репертуару, його пошуку, стратегії, організації, редакторського, дизайнерського опрацювання, просування, високої громадянської, соціальної та моральної відповідальності). Кооперативною є тільки фінансова відповідальність). Наклад Колекції — переважно 500-1000 (!) примірників. Заснував «Приватну колекцію» Василь Габор 2002 року разом з письменником Олегом Говдою. Автор проекту Василь Габор, літературознавець, кандидат філологічних наук, письменник, твори якого перекладено англійською, німецькою, хорватською, японською та іншими мовами, вирішив представити читачеві творчість вісімдесятників, того нового покоління прозаїків, яке «завжди було зорієнтоване на Захід, а література і культура східного сусіда, яка тяжіла над його попередниками, була йому духовно чужою» [1, с. 12]. Приватність проекту — лінія також стратегічна. Антологію «Приватна колекція» було задумано для популяризації письменників-вісімдесятників. Однак, згодом, автор проекту «прийшов до усвідомлення, щоб рухатися вперед, треба знати, що було перед то-

бою» [1, с. 165]. Відповідно репертуарна стратегія формувалась по лінії від 80-х: вперед до 90-х, 2000-тисячних, і назад: до шістдесятників, 20-30-х років і аж до античності. Так вибудований часопростір репертуару дав змогу упорядникові-редакторові-видавцеві сконцентрувати на його полі (часового простору) різні культури, різну аудиторію, з одного боку, і з другого, заповнити порожні ніші (перервані нити) літературного процесу, до того ж, не просто заповнити, а представити в новому діалозі, новому прочитанні/перепрочитанні, уже з погляду сучасності, тобто створити новий товар, «товар з підсиленням».

Погоджуємося з М. Григорьевим, що репертуарна стратегія домінуюча у видавничій діяльності, і вона має бути зорієнтована не стільки на нинішній рівень книжкових потреб, скільки на перспективу розвитку (саме у цьому автор вбачає специфіку репертуарної стратегії) [2, с. 11].

У такому ключі працює й автор «Приватної колекції». Репертуарна стратегія Колекції вибудовується від книжки до книжки, у цьому процесі народжуються нові напрями.

Перша антологія мала успіх і оригінальним якісним контентом (добірною прозою сорока авторів) і представницьким інтелектуальним супроводом. Читацька аудиторія, тепло сприйнявши книжку, втім здивувалась, що в ній представлено тільки чотири письменниці. У відповідь на запит читачів з'явився задум створити антологію української жіночої прози та есеїстики другої пол. XX – поч. XXI ст. «Незнайома», до якої увійшли твори тридцяти письменниць. Зауважмо, письменниць різного покоління, різної культури, стилю і стилістики, різних світовідчуттів. Антологія «Незнайома», як каже автор, це своєрідний другий том до «Приватної колекції». До антології увійшли не тільки готові дібрані тексти, упорядник спеціально замовляв тексти саме для цієї книжки. Антологія, як і попередня, споряджена ґрунтовними біографічними довідками про авторів, а також вміщено тексти жіночолітературознавців.

У «Приватній колекції» — п'ятнадцять антологій: 1. Приватна колекція: Вибрана проза та есеїстика кінця XX століття. 2. Четверо за столом: Антологія чотирьох приятелів / Олег Говда. Йти своєю дорогою. Притчеві новели; Василь Габор. Портрет чоловіка з круком; Новели та невігадані історії; Олег Лишега. Друже Лі Бо, брате Ду Фу...: Містерія та есеї; Василь Портяк. Исход: Вибрані новели. 3. Незнайомка: антологія української «жіночої» прози та есеїстики другої пол. XX — поч. XXI ст. 4. «Дванадцятка». Наймолодша львівська літературна богема 30-х рр. XX ст.: Антологія урбаністичної прози. 5. Українські літературні школи та групи 60–90-х рр. XX ст.: антологія вибраної поезії та есеїстики. 6. ЛяляК (Львівська Літературна Криївка): Антологія поезії 2000 рр. 7. Відлуння золотого віку: антологія пізньої латинської поезії в перекладах Андрія Содомори. 8. Нью-Йоркська група: антологія поезії, прози та есеїстики. 9. Step-Step: Поетична антологія. 10. «Чорна Індія» «Молодої Музи»: антологія прози та есеїстики. 11. Книга Лева: Львів як текст. Львівський прозовий андеграунд 70–80-х рр. XX ст.: антологія прози та есеїстики. 12. Райська Яблінка: Антологія української малої «жіночої»

прози Галичини міжвоєнного періоду. 13. «Бу-Ба-Бу» (Юрій Андрухович, Олександр Ірванець, Віктор Неборак). 14. АЗ, два, три... дванадцять — лист у пляшці: Антологія Авторського Зарубіжжя. 15. Летіло 40 сорок: Літературні анекдоти про відомих українських письменників, митців, політиків, мистецькі й суспільно-політичні події 20–30-х рр. XX ст.

Як видно навіть із назв, тексти, зібрані в одній антології, творять свій внутрішній комунікаційний простір, розбудовують внутрішню міжкультурну комунікацію. А всі антології разом своєю різноматематичністю: жіноча проза, чоловіча (хоча, зазначмо, автор наголошує на чоловічому і жіночому погляді на світ, а не на чоловічому і жіночому письмі), урбаністика, місто Львів, його люди, вулиці, літературна богема, львівський андеграунд, Нью-Йоркська група тощо, різночасовістю творять зовнішні комунікаційні поля, розширюють читацькі горизонти. Читацька аудиторія «Приватної колекції» — освічена, зі сформованими літературними смаками, тобто — це читач з традицією, часто родинно закоріненою. Родинність «Приватної колекції» — тема окремого дослідження. Зазначмо тільки, що проект — нішевий і задуманий як локальний (хоч таким не є) має метою також витворити живий історико-мистецько-літературно живий простір Львова і його львівців, запросити в його приватність, відчутти його ауру. Це простір, в якому перетинаються світи попередніх поколінь, і нинішніх, вони комунікують між собою у «Приватній колекції» через оригінальні та перекладні тексти, а також через візуальні образи. «Ми працювали над кожним новим виданням так, щоб кожний львів'янин, котрий шанує книжку, захотів придбати у свою сімейну книгозбірню бодай одну із наших новинок». [1, с.160].

Глобальне і родинне представлене у другій великій групі репертуарної стратегії «Приватної колекції» — у перекладах. Це серія «Майстри Українського Перекладу», яку започаткувала вибрана новелістика Рюноске Акутагави «Павутинка» (переклад з японської Івана Дзюба). Світова література у Колекції має свої ніші: 1. *Переклади вершин світової поезії*: антологія Відлуння золотого віку; Лі Бо. Дух старовини: *Вибрані вірші / з кит. переклав Геннадій Турков; упорядник Василь Габор*; Роберт Бернс. Моя любов: *Вибрані твори / переклали з англ. Микола Лукаш та Василь Мисик; упорядник Василь Габор*; *Давньогрецька поезія в перекладах Андрія Содомори*: Саффо. Пісні з Лесбосу; Алкей. Пісні застольні і повстанські /переклад, передмова і примітки Андрія Содомори; Теогнід. Елегії вигнання; Архілох. Хліб на списі: *Фрагменти віршів / Переклад з давньогрецької, передмова, коментарі Андрія Содомори*. 2. *Австрійська класика та сучасна література*. 3. *Англійська класика та сучасна література*. 4. *Норвезька класика та фінська історія у перекладах Наталі Іваничук*. 5. *Польська класика та сучасна література*. 6. *Сербська класика*. 7. *Фінська сучасна есеїстика*. 8. *Японська класика*. Започатковано також *Переклади української класики на англійську* (Тарас Шевченко. Кобзар / переклад Михайла Найдана; за редакцією Алли Перминої / *The Essential Poetry of Taras Shevchenko / translated by Michael M. Naydan; translations edited by Alla Perminova*).

Кожна з цих ніш задовольняє специфічні потреби читачів «Приватної колекції» і виконує соціокультурну, комунікаційну, міжкультурну тощо функції. Як зазначає

Дейтус К. Сміт Молодший: «Переклади відкривають вікна у світ і роблять нічим незамінний внесок у розумовий та духовний поступ. Користь від перекладів не обмежується обміном між різними країнами або використанням досвіду давнини, ... вони допомагають створити в країні дух братерства та взаєморозуміння» [3, с. 137]. Автор «Приватної колекції» активно і наполегливо працює над розширенням міжкультурного простору своїх читачів.

Репертуарно стратегічними є блоки «Приватної колекції», що розкривають, заповнюють і доповнюють простір власне української літератури, яка була травмована ідеологічно-політичними перипетіями. Українську літературу, яка представлена в Колекції, ми згрупували за часовою лінією (ця лінія чітко окреслюється в усій Колекції): 1. *Українська класика* (Василь Стефаник. Твори; Михайло Яцків. «Чорні крила» та інші твори; Богдан Ігор Антонич; Ігор Калинець: Відчинення вертепу: *Поезії з України.*) 2. *Твори письменників-шістдесятників*, як-от: Валерій Шевчук. Мор; Ніна Бічуга. Землі роменські: *Новели*; Великі королівські лови.; Роман Іванчук. Манускрипт з вулиці Руської: *історичний роман*, Люлька з червоного дерева, Присутність відсутніх, Світ спіймав мене, і я тим тішуся; Андрій Содомора. Сльози речей: *Новели, образки, медитації.* (2-ге вид. 2014); *Новели та візії.* 3. *Твори письменників-вісімдесятників*: Юрій Андрухович. Моя остання територія. *Вибрані твори: Поезія, проза, есеїстика*; Юрій Винничук. Вікна застиглого часу: *Оповідання та повість*; Євген Пашковський. Щоденний жезл: *Роман-есеї*; Безодня: *Романи*; Костянтин Москалець. Досвід коронації. *Вибрані твори*; Сплохи: *Літературна критика та есеїстика*; Мисливці на снігу: *Вірші і поеми*; Віктор Неборак. Введення у Бу-Ба-Бу: (Хронопис кінця тисячоліття); Колишній, інший... *Автобіографічний текстиль*; Олег Лишега. Старе золото; Друже Лі Бо, брате Ду Фу; Великий міст; В'ячеслав Медвідь. Льви. *Вибрані твори*; Олесь Ульяненко. Богемна рапсодія: *Романи*; Олександр Жовна. Ї тіло пахло зимовими яблуками; Володимир Даниленко. «Кохання в стилі бароко» й інші любовні історії. У цьому блоці найбільше книжок Галини Пагутяк, розпочато видання її десятикнижжя. 4. *Твори сучасних молодих авторів*, серед них Анатолій Дністровий (Дрозофіла над томом Канта.; Пацики; Тибет на восьмому поверсі), Петро Яценко (Львівська сага; Короткий путівник із галицького сексу; Січкаря; Дерево бодні) та інші. 5. *Твори українських письменниць*. Софія Яблонська. Чар Марока; З країни рижу та опію; Далекі обрії: *Подорожні нариси / упоряд., передм. і літ. редакція Василя Габора*; Дарія Віконська. Джеймс Джойс: Тайна його мистецького обличчя. Жінка в чорному: *Етюди, поезії в прозі, нариси, діалоги / упоряд., літ. редакція, передм. та післямова і прим.* В. Габора; Дарія Віконська. *Ars longa... Літературознавство. Мистецтвознавство. Культурологія. Есеї / упоряд. та літ. редакція Надії Поліщук*; Да-

рія Віконська. За силу й перемогу: *Нариси. Ч. I. За державну бронзу / Дарія Віконська; упоряд. і літ. редакція Надії Поліщук*; Три світи [Три книги в одній шабатурці]; Любов Пономаренко. Синє яблуко для Лонки: *Новели та повість*. Три світи [Три книги в одній шабатурці]; Емма Андіївська. Джалапіта: *Вибрані твори*. Євгенія Кононенко. Три світи: *Вибрані новели*. Любов Пономаренко. Помри зі мною: *Вибрані новели*. 6. *Літературознавчі проекти*. Богдан Рубчак. Міти метаморфоз, або Пошуки доброго світу: *Есеї / упоряд. Василь Габор.*; Юрій Тарнавський. Квіти хворому: Статті, критика, розмови); Марко Андрейчик. Інтелектуал як герой української прози 90-х років ХХ ст. / *переклад з англійської Ігор Андрущенко*; Агнешка Матусяк. Химерний Яцків: *Модерністський дискурс у прозі Михайла Яцкова*; Агнешка Матусяк. У колі української сецесії (*Вибрані проблеми поетики творчості письменників «Молодої Музи»*) / *переклад з польської Лесі Демської-Будзуляк*; Микола Ільницький. *Формули осягнення Антонича*. 7. *Львів літературний і мистецький*. Остап Тарнавський. Літературний Львів 1939–1944: *Спомини*; Богдан Нижанківський. «Вулиця» та інші твори / *упоряд., передмова, літ. редакція та примітки Василя Габора*. Тут варто виокремити подарункові видання: Андрій Содомора, Маркіян Домбровський; Андрій Кісь. Anno Domini. Року Божого: *Латинські написи Львова*; Андрій Кісь. Сльоза і камінь. Прóходи старими цвинтарями Галичини; Содомора, Андрій; Домбровський, Маркіян; Кісь, Андрій. Anno Domini. Року Божого: *Латинські написи Львова. Вид. 2-ге, допов. і переробл. (Альбом)*. 9. *Дитячі видання*. Лічилки / *Лінорити Соломії Лободи*; Про бідного чоловіка і Воронячого царя; Летючий корабель: *Українські народні казки / художнє оформлення Людмили Лободи*. Лев і комарі. Як лев утонув у колодязі: *Українські народні казки / художник Людмила Лобода.*; Галина Пагутяк. У кожного є бабуся / *художник Людмила Лобода*.

На перший погляд, цей репертуар видається, можливо, дещо строкатим: від антологій, перекладів з латини до дитячих книжок. Утім аналіз дає підстави стверджувати, що його добір ретельно виважений, обґрунтований, якісний і дуже скерований на читача, його комунікаційні потреби, на його родинний простір, регіональний, національний і світовий водночас.

Висновки. Дослідження дає підстави стверджувати, що авторський видавничий проект «Приватна колекція» через оригінальні репертуарні стратегії пропонує твори української і світової літератури, української як світової передусім, з одного боку, і задоволення комунікаційних потреб серйозного читача й виховання високих читацьких смаків у молоді. Репертуарні стратегії як «системи дій» (В. Теремко) в Колекції є визначальними, смисло- і системотворчими. Репертуарні стратегії «Приватної колекції» організовані за різними принципами: глобальний, національний, регіональний і родинний і тематично-типологічний.

ЛІТЕРАТУРА

1. Габор В. Від Джойса до Чубая. Есеї, літературні розвідки та інтерв'ю. — Львів: ЛА «Піраміда», 2010. — 168 с.
2. Григорьев Н. Репертуарные стратегии в современном учебном книгоиздании для высшей школы (на примере изданий по гуманитарным и социально-экономическим дисциплинам): автореферат ... канд. филол. наук. — Москва, 2010. — 27 с.
3. Дейтус К. Сміт Молодший. Посібник книговидавця. — Київ: Любіть Україну, 1999. — 192 с.

4. Зимина Л.В. Современные издательские стратегии: От традиционного книгоиздания до сетевых технологий культурной памяти / Монография. М.: Наука, 2004. 274
5. Пикалюк Р. Жанр наукової монографії в репертуарі сучасних українських видавництв // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. — 2016. — Vol. 4, No. 1.
6. Сенік О. Ю. Репертуарна політика видавництва «Львівська Політехніка» (2005-2009 рр.) // Книга і преса в контексті культурно-історичного розвитку українського суспільства. — 2011. — Вип. 4. — С. 270-276.
7. Теремко В. Видавництво-XXI. Виклики і стратегії: монографія. — Київ: Академвидав, 2012. — 324 с.

REFERENCES

1. Gabor V. From Joyce to Chubay. Essay, literary research and interviews. — Lviv: LA Piramida, 2010. — 168 p.
2. Grigoriev N. The repertoire of strategy in the contemporary educational book publishing for higher education (for example, publications in the Humanities and socio-economic disciplines): dissertation abstract ... candidate of philological Sciences. — Moscow, 2010. — 27 p.
3. Datus C. Smith, Jr. The textbook publisher. — Kyiv: Love Ukraine, 1999. — 192 p.
4. Zimina L. V. Modern publishing strategies: From traditional book industry to network technologies of cultural memory / Monograph. — M.: Science, 2004. — 274 p.
5. Pykaluk R. The Genre of scholarly monographs in the repertoire of modern Ukrainian publishing houses // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky. — 2016. — Vol. 4, No. 1.
6. Senyk, A. Y. The Repertoire policy of the publishing house "Lviv Polytechnic" (2005-2009) // Book and press in the context of cultural-historical development of Ukrainian society. 2011. Vol. 4. Pp. 270-276.
7. Teremko, V. Publisher-XXI. Challenges and strategies: a monograph. — Kyiv: Academica, 2012. — 324 p.

Repertory expansion strategy as a means of intercultural communication (For example, the author of the publishing of the "Private Collection")

Ya. V. Prykhoda

Abstract: On the basis of analysis of the repertoire of author publishing project "Private Collection" series creation repertoire algorithm strategy to promote intercultural communication. Discovered that the foundation repertoire strategy is conceptual creative approach, grounded in knowledge and understanding and readership, to meet its communication needs and housing copyright, intellectual and spiritual values of his works.

Keywords: strategy repertoire, intercultural communication, intercultural space, "Private Collection", communication needs.

Репертуарная стратегия как средство расширения межкультурной коммуникации (на примере авторского издательского проекта «Приватна колекція»)

Я. В. Прихода

Аннотация. В статье на основе анализа репертуара авторского издательского проекта «Частная коллекция» раскрыт алгоритм создания репертуарной стратегии, направленный на расширение межкультурной коммуникации. Выявлено, что основной репертуарной стратегии является концептуальный креативный подход, основанный на знании и понимании и читательской аудитории, удовлетворение ее коммуникационных потребностей, и авторского корпуса, интеллектуальной и духовной ценности его произведений.

Ключевые слова: репертуарная стратегия, межкультурная коммуникация, межкультурный пространство, «Частная коллекция», коммуникационные потребности.